

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/47251,W-twierdzy-Patarei-powstanie-miedzynarodowe-muzeum-zbrodni-komunistycznych-Spotk.html>
03.03.2026, 11:42

W twierdzy Patarei powstanie międzynarodowe muzeum zbrodni komunistycznych. Spotkanie w estońskim Instytucie Pamięci Historycznej - Tallin, 13 lutego 2018

Przedstawiciele IPN dr Władysław Bułhak z Biura Badań Historycznych oraz Joanna Kumor z Samodzielnej Sekcji Kontaktów Międzynarodowych w Biurze Prezesa IPN wzięli udział 13 lutego w spotkaniu w estońskim Instytucie Pamięci Historycznej.

W spotkaniu uczestniczyli ponadto: dr Gunars Nagels i prof. dr Valters Nollendorfs z Muzeum Okupacji Łotwy, dr Monika Kareniauskaitė i Ramune Driaucunaite z Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy oraz dr Anna Kaminsky i dr Sabine Kuder z Fundacji Badań nad Dyktaturą SED. Gospodarzy reprezentowali Sandra Vokk i dr. Meelis Maripuu, członkowie zarządu estońskiego Instytutu Pamięci Historycznej, a także Martin Andreller, badacz i kurator, oraz Sergei Matlev, odpowiadający za PR. Obecny był także Thomas Hioo, badacz z Muzeum Wojny, od niedawna pełniący również obowiązki członka zarządu w Instytucie.

Było to wstępne spotkanie najbliższych partnerów estońskiej placówki, dotyczące w całości projektu utworzenia międzynarodowego muzeum oraz placówki badawczej w zespole Patarei – dawnej twierdzy morskiej i więzieniu sowieckim (zwiedzanie tego miejsca było pierwszym punktem programu spotkania). Ogłoszono już konkurs na wystrój muzeum, którego rozstrzygnięcie ma nastąpić w marcu tego roku. Prace renowacyjne planuje się na kilka lat, przy wsparciu finansowym ze strony państwa. Wiodącą idea planowanej ekspozycji miałoby być zaprezentowanie zbrodni komunistycznych w Europie i innych częściach świata, zwłaszcza w następstwie paktu Ribbentrop-Mołotow z 1939 r., oraz historii więzienia Patarei. Utworzony przy muzeum ośrodek badawczy miałby organizować międzynarodowe prace badawcze związane z tematami ekspozycji.

Pierwszym zadaniem angażującym partnerów Instytutu byłoby zorganizowanie prototypowej wersji wystawy, którą można by zaprezentować w różnych miejscach Europy, promując ideę muzeum. Prace nad nią powierzono by instytucjom partnerskim; nadzorem nad całością działań i ich koordynacją zajęłaby się strona estońska. Dopełnieniem byłoby utworzenie międzynarodowej sieci badaczy zbrodni komunistycznych.

Uczestnicy spotkania zobowiązali się wyznaczyć kuratorów przyszłej wystawy oraz członków Rady Muzeum spośród pracowników swoich instytucji. Przedstawiciele IPN ponadto zaprosili kolegów z Estonii do zwiedzenia polskich muzeów dotyczących historii dwudziestego wieku, takich jak Muzeum Drugiej Wojny Światowej czy Muzeum POLIN, co pozwoliłoby im zapoznać się z metodami prezentacji współczesnej historii z uwzględnieniem specyfiki różnych grup

wiekowych i narodowości. Proponowana wizyta studialna byłaby organizowana przez IPN, ze wsparciem Ministerstwa Kultury i Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Spotkanie zakończyło się podpisaniem wspólnego memorandum – deklaracji poparcia dla stworzenia Muzeum i Międzynarodowego Ośrodka Badawczego Zbrodni Komunistycznych w Tallinie.